

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 2 2 4 1 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

F I Z I K A

≡ Izpitna pola 1 ≡

Sobota, 27. avgust 2022 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik, svinčnik HB ali B, radirko, šilček, računalno in geometrijsko orodje. Kandidat dobi list za odgovore. Priloga s konstantami in enačbami je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 35 nalog izbirnega tipa. Vsak pravilen odgovor je vreden 1 točko. Pri reševanju si lahko pomagate s podatki iz periodnega sistema na strani 2 ter s konstantami in enačbami v prilogi.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravilen odgovor. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Konstante in enačbe

srednji polmer Zemlje	$r_z = 6370 \text{ km}$
težni pospešek	$g = 9,81 \text{ m s}^{-2}$
hitrost svetlobe	$c = 3,00 \cdot 10^8 \text{ m s}^{-1}$
osnovni naboj	$e_0 = 1,60 \cdot 10^{-19} \text{ As}$
Avogadrovo število	$N_A = 6,02 \cdot 10^{26} \text{ kmol}^{-1}$
splošna plinska konstanta	$R = 8,31 \cdot 10^3 \text{ J kmol}^{-1} \text{ K}^{-1}$
gravitacijska konstanta	$G = 6,67 \cdot 10^{-11} \text{ Nm}^2 \text{ kg}^{-2}$
električna (influenčna) konstanta	$\varepsilon_0 = 8,85 \cdot 10^{-12} \text{ AsV}^{-1} \text{ m}^{-1}$
magnetna (indukcijska) konstanta	$\mu_0 = 1,26 \cdot 10^{-6} \text{ VsA}^{-1} \text{ m}^{-1}$
Boltzmannova konstanta	$k = 1,38 \cdot 10^{-23} \text{ JK}^{-1}$
Planckova konstanta	$h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ Js} = 4,14 \cdot 10^{-15} \text{ eVs}$
Stefanova konstanta	$\sigma = 5,67 \cdot 10^{-8} \text{ W m}^{-2} \text{ K}^{-4}$
poenotena atomska masna enota	$m_u = 1 \text{ u} = 1,66054 \cdot 10^{-27} \text{ kg} = 931,494 \text{ MeV}/c^2$
lastna energija atomske enote mase	$m_u c^2 = 931,494 \text{ MeV}$
masa elektrona	$m_e = 9,109 \cdot 10^{-31} \text{ kg} = 1 \text{ u}/1823 = 0,5110 \text{ MeV}/c^2$
masa protona	$m_p = 1,67262 \cdot 10^{-27} \text{ kg} = 1,00728 \text{ u} = 938,272 \text{ MeV}/c^2$
masa nevtrona	$m_n = 1,67493 \cdot 10^{-27} \text{ kg} = 1,00866 \text{ u} = 939,566 \text{ MeV}/c^2$

Gibanje

$$x = x_0 + vt$$

$$s = \bar{v}t$$

$$x = x_0 + v_0t + \frac{at^2}{2}$$

$$v = v_0 + at$$

$$v^2 = v_0^2 + 2ax$$

$$\nu = \frac{1}{t_0}$$

$$v_o = \frac{2\pi r}{t_0}$$

$$a_r = \frac{v_o^2}{r}$$

Sila

$$g(r) = g \frac{r_z^2}{r^2}$$

$$F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$$

$$\frac{r^3}{t^2} = \text{konst.}$$

$$F = kx$$

$$F = pS$$

$$F = k_q F_n$$

$$F = \rho g V$$

$$\vec{F} = m\vec{a}$$

$$\vec{G} = m\vec{v}$$

$$\vec{F}\Delta t = \Delta\vec{G}$$

$$M = rF \sin \alpha$$

$$\Delta p = \rho gh$$

Energija

$$A = \vec{F} \cdot \vec{s}$$

$$A = Fs \cos \varphi$$

$$W_k = \frac{mv^2}{2}$$

$$W_p = mgh$$

$$W_{pr} = \frac{kx^2}{2}$$

$$P = \frac{A}{t}$$

$$A = \Delta W_k + \Delta W_p + \Delta W_{pr}$$

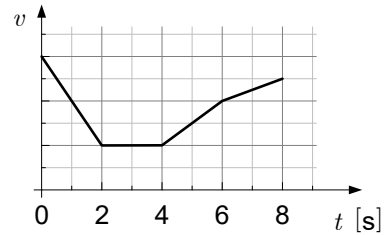
$$A = -p\Delta V$$

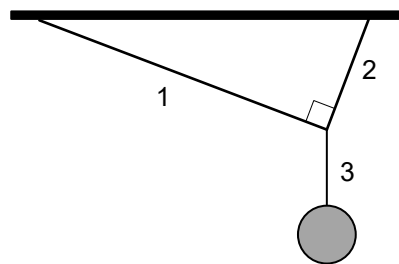
1. Katera od naštetih količin je izmerjena najnatančneje?
- A $t = 0,003 \text{ s} \pm 0,001 \text{ s}$
  - B $m = 13,6 \text{ g} \pm 0,7 \text{ g}$
  - C $s = 103 \text{ m} \pm 2 \text{ m}$
  - D $T = 300 \text{ K} \pm 10 \text{ K}$
2. Kolikšna je povprečna hitrost kamna, ki na začetku miruje in prosto pade z višine 4,9 m? Zračni upor zanemarimo.
- A $1,0 \text{ m s}^{-1}$
  - B $4,9 \text{ m s}^{-1}$
  - C $6,9 \text{ m s}^{-1}$
  - D $9,8 \text{ m s}^{-1}$
3. Hitrost telesa se spreminja, kakor kaže graf. V katerem od navedenih časovnih intervalov je telo opravilo najdaljšo pot?

- A Od $t = 0 \text{ s}$ do $t = 2,0 \text{ s}$.
- B Od $t = 2,0 \text{ s}$ do $t = 4,0 \text{ s}$.
- C Od $t = 4,0 \text{ s}$ do $t = 6,0 \text{ s}$.
- D Od $t = 6,0 \text{ s}$ do $t = 8,0 \text{ s}$.

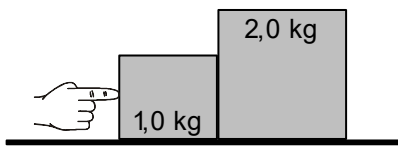
4. Utež visi na treh vrivicah, kakor kaže skica. Vrvica 1 in vrvica 2 oklepata pravi kot. Vrvica 1 je bolj položna od vrvice 2. Vrvica 1 je napeta s silo 10 N, vrvica 3 pa s silo 15 N. S kolikšno silo je napeta vrvica 2?

- A S silo 5 N.
- B Med 5 N in 10 N.
- C Med 10 N in 15 N.
- D Več kot 15 N.

5. Telo drsi po vodoravni podlagi z začetno hitrostjo $2,7 \text{ m s}^{-1}$. Na kolikšni razdalji se telo ustavi, če je koeficient trenja med telesom in podlago 0,4?
- A 4,9 m
  - B 3,4 m
  - C 1,4 m
  - D 0,93 m

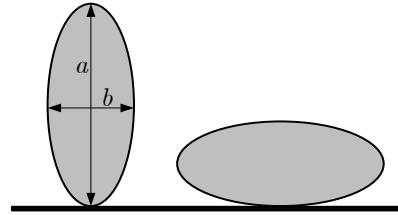

6. Kamen pada proti Zemlji. Kolikšna je sila kamna na Zemljo?
- Nič.
  - Manjša kot sila Zemlje na kamen.
  - Večja kot sila Zemlje na kamen.
  - Enaka sili Zemlje na kamen.
7. Dve telesi potiskamo s silo 3,0 N, kakor kaže slika. Telesi se gibljeta enakomerno pospešeno. Med podlago in telesoma ni trenja. Kateri odgovor pravilno opisuje velikost sil, ki delujeta na stiku med obema telesoma?
- Manjše telo deluje na večje telo s silo 3,0 N in prav tako deluje večje na manjše s silo 3,0 N.
  - Manjše telo deluje na večje telo s silo 2,0 N in prav tako deluje večje na manjše s silo 2,0 N.
  - Manjše telo deluje na večje telo s silo 3,0 N in večje telo na manjše s silo 1,0 N.
  - Manjše telo deluje na večje telo s silo 2,0 N in večje telo na manjše s silo 1,0 N.
-
8. Avtomobil vozi po vodoravni podlagi s hitrostjo 25 m s^{-1} , nato začne zavirati s stalno silo 1000 N. Za koliko se avtomobilu zmanjša hitrost po 10 s zaviranja? Masa avtomobila je 1000 kg.
- Hitrost se mu ne zmanjša.
  - Hitrost se mu zmanjša za 10 m s^{-1} .
  - Hitrost se mu zmanjša za 15 m s^{-1} .
  - Hitrost se mu zmanjša za 20 m s^{-1} .
9. Telo z maso m in hitrostjo v neprožno trči v mirujoče telo enake mase in se z njim sprime. Kolikšna je gibalna količina sprimka po trku?
- 0
  - $\frac{1}{2}mv$
  - mv
  - $2mv$
10. Dve telesi iz mirovanja potisnemo z enako rezultanto sil na enaki razdalji. Na koncu imata telesi enako kinetično energijo. Katera izjava o njunih masah sledi iz opisa?
- Masa prvega telesa je manjša od mase drugega telesa.
  - Masa obeh teles je enaka.
  - Masa prvega telesa je večja od mase drugega telesa.
  - Za odgovor nimamo dovolj podatkov.

11. Kolikšna je sprememba potencialne energije homogenega telesa na sliki, ko se prevrne iz navpičnega v vodoraven položaj?

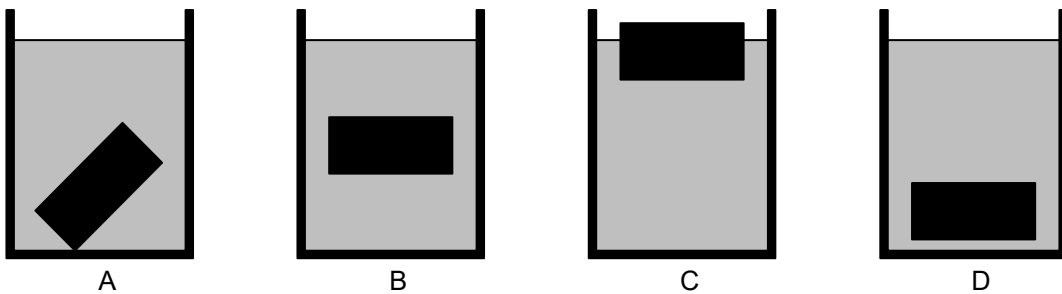
- A 0
- B mga
- C $mg(a-b)$
- D $\frac{1}{2}mg(a-b)$

12. Voziček spustimo po klancu navzdol. Velikost spremembe potencialne energije med gibanjem je 50 J, sila trenja pa opravi delo velikosti 20 J. Kinetična energija vozička se pri tem:

- A poveča za 70 J.
- B poveča za 30 J.
- C zmanjša za 70 J.
- D zmanjša za 30 J.

13. Telesa enakih dimenzij mirujejo v vodi, kakor kažejo slike. V katerem primeru je sila vzgona na telo najmanjša?

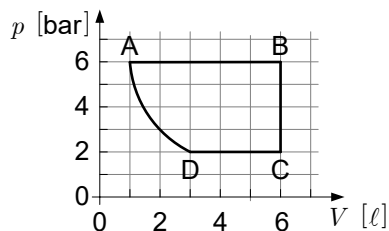
14. Idealni plin stisnemo tako, da se njegova prostornina razpolovi, tlak pa potroji. Katera trditev je pravilna?

- A Temperatura plina se pri tem razpolovi.
- B Temperatura plina se pri tem potroji.
- C Temperatura plina se pri tem poviša na $\frac{2}{3}$ začetne temperature.
- D Temperatura plina se pri tem poviša na $\frac{3}{2}$ začetne temperature.

15. Plin opravi krožno spremembo, ki jo kaže diagram. V katerem stanju je imel plin največjo notranjo energijo?

- A V stanju A.
- B V stanju B.
- C V stanju C.
- D V stanju D.

16. Kaj dobimo, ko zmešamo 1,0 kg vode s temperaturo 20 °C in 1,0 kg vode s temperaturo 40 °C?

- A En kilogram vode s temperaturo 30 °C.
- B Dva kilograma vode s temperaturo 60 °C.
- C Dva kilograma vode s temperaturo 606 K.
- D Dva kilograma vode s temperaturo 30 °C.

17. Telo z maso 0,50 kg in specifično toploto 400 J kg⁻¹ K⁻¹ odda 20 J toplote. Kolikšna je sprememba temperature telesa?

- A +4000 K
- B +0,10 K
- C -0,10 °C
- D +0,10 °C

18. Na izvir enosmerne napetosti je priključen upornik, tako da skozenj teče tok. Kako se s časom spreminja naboj v uporniku?

- A Električni naboj upornika se ne spreminja.
- B Električnega naboja na uporniku je vse manj.
- C Električni naboj na uporniku je vse večji.
- D Električni naboj na pozitivnem priključku upornika se manjša, na negativnem pa povečuje.

19. Točkasti telesi enakih mas m in enakih nabojev e sta drugo od drugega oddaljeni za razdaljo r . Kolikšno je razmerje med gravitacijsko in električno silo med telesoma?

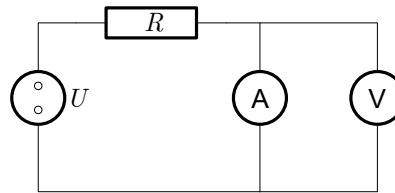
- A $4\pi\epsilon_0 gr^2 \frac{m}{e^2}$
- B $4\pi\epsilon_0 G \left(\frac{m}{e}\right)^2$
- C $\frac{Gm^2}{4\pi\epsilon_0 e^2}$
- D $\frac{Gm^2}{4\pi\epsilon_0 e^2 r^2}$

20. V električnem krogu sta zaporedno vezana izvir z napetostjo 10 V in upornik z uporom 20Ω . Kaj pokažeta voltmeter in ampermeter, ki sta drug drugemu vezana vzporedno, uporniku in izviru pa zaporedno, kot kaže skica?

- A 0 V, 0 A
- B 10 V, 0 A
- C 0 V, 0,5 A
- D 10 V, 0,5 A

21. Žarnica sveti z močjo 1,0 W, ko jo priključimo na enosmerno napetost 1,5 V. Koliko električnega naboja se pretoči skozi žarnico v času 1,5 s?

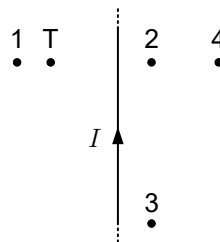
- A 0,67 As
- B 1,0 As
- C 1,5 As
- D 2,3 As

22. Za koliko elektronvoltov se spremeni skupna energija desetim elektronom, če jih pospešimo z napetostjo 15 V?

- A 10 eV
- B 15 eV
- C 100 eV
- D 150 eV

23. V kateri točki v okolici dolgega ravnega vodnika, po katerem teče električni tok, je gostota magnetnega polja manjša in nasprotno usmerjena kot v točki T?

- A V točki 1.
- B V točki 2.
- C V točki 3.
- D V točki 4.

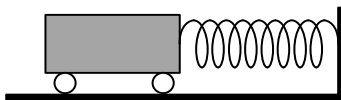
24. Kaj sestavlja transformator?

- A Kondenzator, tuljava in upornik.
- B Kondenzator in tuljava.
- C Dve tuljavi in skupno železno jedro.
- D Dve vzporedni, prevodni plošči.

25. Voziček na sliki je pritrjen na vzmet in niha z amplitudo 4,0 cm. Ko je od ravnovesne lege odmaknjen 2,0 cm, je njegova kinetična energija 15 mJ. Kolikšna je energija nihanja?

- A 15 mJ
- B 20 mJ
- C 30 mJ
- D 60 mJ

26. Dve različno močno dušeni nihali izmaknemo iz ravnovesne lege na enak način in ju spustimo. Izmerimo, da obe nihali nihata z enakim nihajnim časom. Nato obe nihali vzbujamo z enako amplitudo, a ne nujno enako frekvenco. Katera trditev je pravilna?

- A Nihali pri enaki frekvenci vzbujanja nihata z enako amplitudo.
- B Nihali nihata z enako največjo amplitudo pri enakih frekvencah vzbujanja.
- C Nihali nihata z največjo amplitudo pri enakih frekvencah vzbujanja, vendar sta amplitudi takrat različni.
- D Nihali nihata vedno z lastno frekvenco, ne glede na frekvenco vzbujanja.

27. Katera kombinacija trditev pravilno opisuje lom valovanja?

- A Valovna dolžina se spremeni, hitrost valovanja ostaja enaka.
- B Hitrost valovanja se spremeni, frekvenca ostaja enaka.
- C Frekvenca se spremeni, smer valovanja ostaja enaka.
- D Smer valovanja se spremeni, valovna dolžina ostaja enaka.

28. Oseba v sosednji sobi se pogovarja po telefonu. Zaradi katerega fizikalnega pojava osebo slišimo tudi, ko je ne moremo videti?

- A Zaradi odboja zvoka.
- B Zaradi Machovega stožca.
- C Zaradi interference zvoka.
- D Zaradi Dopplerjevega pojava.

29. Dopplerjev pojav imenujemo

- A spremembo frekvence valovanja pri prehodu med območjema z različnima hitrostma valovanja.
- B spremembo amplitude valovanja zaradi dušenja.
- C spremembo valovne dolžine zvoka pri premikanju izvora zvoka.
- D nastanek ojačitev in oslabitev pri interferenci dveh valovanj.

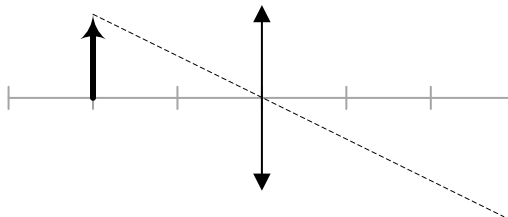
30. V katerem odgovoru vsa valovanja sodijo med elektromagnetna valovanja?

- A Stoječe zvočno valovanje, vidna svetloba in sevanje gama.
- B Infrardeča svetloba, radijski valovi in longitudinalno valovanje.
- C Ultravijolična svetloba, vidna svetloba in mikrovalovi.
- D Fizikalni ton, zven in šum.

31. Če predmet postavimo 2 cm od zbiralne leče, nastane slika v neskončnosti. Kolikšna je goriščna razdalja leče?

- A 1 cm
B 2 cm
C 3 cm
D Neskončno.

32. Različne fotocelice osvetluje svetloba s fotoni z energijo 2,5 eV. Kaj velja za zaporno napetost in izstopno delo, če primerjamo različne fotocelice med sabo?

- A Če je izstopno delo večje, je večja tudi zaporna napetost.
B Če je izstopno delo večje kot 2,5 eV, je zaporna napetost večja od 5,0 V.
C Če je zaporna napetost skoraj enaka nič, je izstopno delo približno 2,5 eV.
D Če je zaporna napetost 3,5 V, je izstopno delo približno 1,0 eV.

33. Kateri izmed odgovorov ne more predstavljati izotopa istega elementa, kot je izotop ${}^A_Z X$?

- A ${}^A_{z+1} X$
B ${}^{A+1}_Z X$
C ${}^{A+Z}_Z X$
D ${}^{A-1}_Z X$

34. Pri kateri vrsti radioaktivnega razpada ne pride do spremembe vrstnega in masnega števila?

- A Razpad alfa.
B Razpad beta.
C Razpad gama.
D Do spremembe vrstnega in masnega števila pride pri vseh vrstah razpadov.

35. Planet je od Sonca oddaljen $2,4 \cdot 10^{-5}$ svetlobnega leta. Koliko časa potuje svetloba od Sonca do planeta?

- A 2,5 ms
B 7,2 min
C 9,3 min
D 13 min

Prazna stran